

Sahlgrenska akademien

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Människans bästa vän

- Hundens inverkan på hälsa och
välbefinnande

FÖRFATTARE	My Ander Daniel Benkel
PROGRAM/KURS	Sjuksköterskeprogrammet 180 Högskolepoäng Examensarbete - Kandidatnivå V11 VT 2011
OMFATTNING	15 högskolepoäng
HANDLEDARE	Gudrun Valmari
EXAMINATOR	Irma Lindström

Institutionen för Vårdvetenskap och hälsa

Titel (svensk):	Människans bästa vän – Hundens inverkan på hälsa och välbefinnande
Titel (engelsk):	Man´s best friend – Dog´s impact on health and wellbeing
Arbetets art:	Självständigt arbete
Program/kurs/kurskod/	Sjuksköterskeprogrammet/Examensarbete/OM5250
kursbeteckning:	Examensarbete – Kandidatnivå V11
Arbetets omfattning:	15 Högskolepoäng
Sidantal:	21 sidor
Författare:	My Ander Daniel Benkel
Handledare:	Gudrun Valmari
Examinator:	Irma Lindström

SAMMANFATTNING (svenska)

Hunden har sedan 40 000 år tillbaka funnits hos människan och verkat vid dess sida. En inverkan på människan på både det fysiska och psykiska planet har under åren kunnat påvisas och genom att sätta hunden i relation till begrepp inom omvårdnad kan de själsliga aspekterna lyftas fram och visa hur människan och hunden kan ha nytta av varandra. I sjuksköterskans profession ingår det att se till hela människan, uppmärksamma dennes lidande och främja hälsa. Syftet med denna uppsats är att utforska hundens inverkan på människors hälsa och välbefinnande och diskutera detta i relation till omvårdnad. En litteraturöversikt gjordes på 11 artiklar som analyserades utefter skillnader och likheter i resultatet och kategorier utformades efter detta. Resultatet visade att hunden har en god inverkan på människans hälsa då den erbjuder trygghet, acceptans, någon att dela upplevelser med och kunna lita på samt ett ökat välbefinnande och högre livskvalitet. Det finns invändningar mot användande av hund i vården, däribland allergier, zoonoser (överförbara sjukdomar från djur till människan), fysiska skador och rädsla för hundar vilka bör tas i beaktning innan en intervention genomförs. Hunden kan ha en plats i omvårdnaden, då många positiva effekter på människan har påvisats. Hunden erbjuder kravlös tröst och trygghet, agerar stöttande vid negativa livshändelser, är en motivation vid rehabilitering och skänker kraft i jobbiga stunder.

INNEHÅLL

INLEDNING	1
BAKGRUND	1
HISTORIK	1
Hundens historia.....	1
Användning av djur i vården.....	1
OMVÅRDNADSPERSPEKTIV OCH BEGREPP	2
HÄLSA GENOM KÄNSLA AV SAMMANHANG	2
TRÖST	3
Den närvarande trösten.....	3
TRYGGHET	4
FÖLJSAMHET OCH MOTIVATION	4
BEKRÄFTELSE	4
HUNDENS ROLL I OMVÅRDNADEN	5
HUNDENS INFLYTANDE PÅ HÄLSA GENOM MOTIVATION.....	5
Betydelsen av att vistas utomhus	6
HUNDENS INVERKAN PÅ TRÖST OCH TRYGGHET	6
HUNDENS FÖRMÅGA ATT BEKRÄFTA.....	7
PROBLEMFÖRMULERING	7
SYFTE.....	7
METOD	8
DATAINSAMLING	8
DATAANALYS.....	9
RESULTAT	9

DÄMPANDE AV ORO OCH LUGNANDE EFFEKT.....	9
DELANDE OCH ACCEPTANS	10
TILLIT	12
MOTIVATION	12
VÄLBEFINNANDE	13
INVÄNDNINGAR MOT HUND I VÅRDEN	13
DISKUSSION	13
METODDISKUSSION	13
RESULTATDISKUSSION.....	14
Hälsa och välbefinnande	14
Hunden som motivationshöjare.....	15
Hundens inverkan på känslan av sammanhang	16
Varför används inte hund i omvårdnaden mer?	16
Vidare forskning.....	18
REFERENSLISTA	19
BILAGA I.....	22

INLEDNING

Många människor växer upp med husdjur och för dem är det en naturlig del i livet och den saknad som kan uppstå då de är ifrån sitt djur kan i många fall likställas med saknaden efter en närstående. Husdjuret kan ha inverkan på livsglädje och viljan att kämpa under sjukdom. Att under vårdtiden få besök av en hund kan höja sinnesstämningen och inge glädje hos patienter, då det är ett annorlunda inslag och ett avbrott i vardagen på vårdinrättning eller boende.

Användandet av hunden och dess egenskaper inom vården begränsar sig idag på många platser i Sverige till nyttjandet av assistanshundar, vilka bland annat hjälper syn- och hörselnedsatta. Att få besök av en hund vid exempelvis vistelse på sjukhus, vilken är där enbart för att umgås eller vara delaktig vid rehabilitering är dock inte lika vanligt, trots att det finns hundar och hundförare utbildade för just detta.

BAKGRUND

”A small pet animal is often an excellent companion for the sick, for long chronic cases especially.” (Nightingale, 1992, s. 103)

HISTORIK

Hundens historia

Hunden tillhör familjen *Canidae* och till släkten *Canis* vilken även innefattar schakal, prärievarg och varg vilka därigenom är hundens närmaste släktingar (Cuncliff, 2003). Några av de tidigaste spåren som påvisar en relation mellan människan och varg/hund är de benrester från vargar som har hittats i 40 000 år gamla bosättningar (Höök, 2010). Denna relation utvecklades troligen genom naturligt urval där vargen som är asätare, sökte sig närmare människornas läger för att söka föda. Människan fångade troligen vargungar som domesticerades och användes att vakta, jaga och hålla rent genom att ta hand om as och avfall (Alderton, 2009). Gravar funna i Tyskland från ca 14 000 år tillbaka, där människa och hundar är begravda tillsammans, visar på att ett känslomässigt band dem emellan uppstått. I Kina har man funnit bevis på tamhundar från 7000-5800 f.Kr. I Sverige har det hittats liknande bevis i exempelvis Skateholm (Skåne) på hundbegravningar från 5250-3700 f.Kr. (Hirst, 2011).

Hunden har använts till en mängd olika uppgifter i människans tjänst. I början användes hunden till jakt, vakt och krig, men blev efter hand mer än bara ett bruksdjur och övergick till att bli ett sällskapsdjur. Litteratur från 1700-talet visar på de första dokumenterade bevisen för att hunden användes för att hjälpa synskadade då de försökte utbilda ledarhundar, men troligtvis har hunden hjälpt synskadade, ända sedan 1200-talet. Senare började hundar utbildas till assistanshundar åt hörselskadade och rörelsehindrade vilket idag är en stor del av dess användningsområde utöver deras plats som sällskapsdjur (Cuncliff, 2003).

Användning av djur i vården

Redan under 1700-talet användes djurkontakt som en del av behandlingen inom mentalvården där patienterna fick arbeta med djur i en lantlig miljö. 1796 öppnades York Retreat i Storbritannien vilket var ett behandlingshem med syfte att ge personer med psykisk ohälsa en komplementär behandling i bondgårdsmiljö med de djur som fanns där. Detta medförde ett flertal positiva effekter vilket ledde till att fler liknande institutioner öppnades i Storbritannien och i andra länder. Senare kom bevis för att liknande effekter kunde åstadkommas med

vanliga sällskapsdjur. I USA användes sällskapsdjur för att rehabilitera män med svåra psykiska skador efter första och andra världskriget. Dessa metoder började användas på allvar 1969. En psykoterapeut som var aktiv med att dokumentera effekterna av hundens närvaro på patienterna var Levinson. Han upptäckte att denna närvaro gjorde att patienterna fick ett starkare förtroende för terapeuten och att hunden var den alliansskapande faktorn (Höök, 2010).

1980 publicerades en studie av forskarna Friedmann, Katcher, Lynch och Thomas (1980), som fokuserade på återhämtningen och överlevnaden efter hjärtinfarkt eller svår kärlekskramp. Denna visade att husdjursägande var en av de mest betydande faktorerna för återhämtning och överlevnad. En viktig milstolpe för djur i vården var 1983 då två stora konferenser hölls i USA för att sammanfatta forskningsläget. Efter detta började Animal Assisted Therapy (AAT), eller Pet Therapy, få fäste inom vården (Höök, 2010). AAT innebär att djuret ingår i ett behandlingsprogram med uttalade mål att tillgodose fysiska, psykiska, sociala och existentiella dimensioner inom aktuellt vårdområde samt förbättra hälsan med hjälp av djurterapi. Ett annat program kallas Animal-Assisted Activity (AAA), vilket används för att skapa en allmän aktivering av det fysiska och kognitiva hos människan, genom djurets blotta närvaro (Beck-Friis, 2007a).

Under 1990-talet var det två studier som fick stor betydelse för AAT. Den första, som gjordes av forskarna Anderson, Reid och Jennings, visade på att djurägare genomgående har ett lägre blodtryck samt lägre halter av lipider, vilket innebär en minskad risk för arterioskleros. Den andra studien som genomfördes av Serpell, visade på att personer som inte haft husdjur innan men skaffat sig ett, uppnådde en förbättrad hälsa sex till tio månader efteråt. Deltagarna i studien sa sig uppleva färre fysiska hälsoproblem, samt en förbättrad psykisk hälsa (Höök, 2010). 1990 bildades i Sverige föreningen Manimalis som har för syfte att öka kunskapen om sällskapsdjurens positiva effekter för den enskilda människan och samhället (Manimalis, 2005).

OMVÅRDNADSPERSPEKTIV OCH BEGREPP

Enligt International Council of Nurses (ICN) etiska kod (Svensk sjuksköterskeförening, 2008) är en del av sjuksköterskans ansvar att främja hälsa och lindra lidande. Genom att ta hänsyn till dessa områden bidrar professionen till uppnående av god hälsa samt välbefinnande, vilka är mångdimensionella och övergripande omvårdnadsperspektiv. Nedan redovisas ett antal begrepp som påverkar hälsa och bör tas i beaktande vid holistisk omvårdnad, där hänsyn tas till hela människan och dennes välbefinnande.

HÄLSA GENOM KÄNSLA AV SAMMANHANG

Som sjuksköterska är det viktigt att ha ett salutogent synsätt med hälsa i fokus och hur denna kan stärkas, främjas samt bevaras hos den sjukdomsdrabbade. Begreppet *salutogenes* myntades av Antonovsky och betyder ”hälsans ursprung”. I denna modell eftersöks vilka faktorer som ger hälsa och vad som kännetecknar en person som klarar att hantera svåra livssituationer och påfrestningar. Inom dess motsvarighet *patogenes* eftersöks istället svar på varför människor blir sjuka vilket riktar sig mer till läkaren. Antonovsky myntade även begreppet känsla av sammanhang (KASAM) som består utav tre delar: begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet (Antonovsky, 2007).

Begriplighet innebär i vilken utsträckning yttre och inre stimuli upplevs. Dessa stimuli kan i bästa fall upplevas som konkreta med ordnad, sammanhängande och strukturerad information,

vilket ger en hög känsla av begriplighet. Människan får då lättare att hantera nya stimuli och göra dessa begripliga. En låg begriplighet ger en ökad stress då människan varken förstår eller kan hantera den nya information som inkommer (Antonovsky, 2007).

Hanterbarhet innebär i vilken grad människan upplever att det finns hjälpande resurser för att klara av de krav som ställs utifrån. Vid hög grad av hanterbarhet är känslan av att vara ett offer för omständigheterna frånvarande, vilket underlättar för att reda ut det som sker (Antonovsky, 2007).

Meningsfullhet innebär huruvida människan upplever att livet har en känslomässig innebörd. Det är här viktigt att känna efter ifall de problem eller krav som individen ställs inför är värda att investera tid, energi och engagemang i. Vid känsla av hög meningsfullhet kan människan ”välkomna” utmaningar, finna mening och göra sitt bästa för att hantera dem istället för att se dem som tunga bördor (Antonovsky, 2007).

För att en människa ska uppnå så hög KASAM som möjligt behöver denne välbefinnande, livskvalitet och hälsa. En av de viktigaste delarna är människans övergripande förhållningssätt till sin egen tillvaro, vilket påverkar hur denne hanterar olika händelser i livet som exempelvis sjukdom. Det är av stor betydelse att ständigt uppmärksamma patientens autonomi, beakta att denne är en egen individ i en individuell situation, med egna perspektiv och med dennes upplevelser och uppfattningar i fokus (Antonovsky, 2007).

TRÖST

Tröst är att se människan i dess helhet genom ett holistiskt synsätt, vilket tillämpas i mötet mellan individer (Marcel, 1950). Fysisk tröst kan ges genom att se till det kroppsliga, att erbjuda dryck vid törst eller att främja sömn vid trötthet. Den andliga trösten kan ges genom upplevelser som ökar ens självupplevelse och identitet eller ger livsmening (Kolcaba, 2003).

Tröst handlar även om att återfå den balans som rubbats av exempelvis sjukdom eller trauma. Att återfå denna balans kan människan ibland klara själv, men kan i andra fall behöva hjälp av någon utomstående (Maslow, 1968). Under denna tid kan människan gå in i sitt eget jag för att få lugn och ro samt gå tillbaka till det som är välbekant och okomplicerat för att kunna finna tröst, vilket i sig är en viktig del av återhämtningen. Genom att söka upp personer i ens närhet, som tydligt visar att man är respekterad och älskad kan tröst erhållas (Dahlqvist, Söderberg, & Norberg, 2008).

Nightingale (1992) skrev redan 1856 att tröst i det vardagliga mötet är att tillgodose patientens grundläggande behov utan att de behöver be om det. Det är att uppmärksamma patientens obehag och känslor samt skapa tillfälle för denne att hämta kraft. Ibland är tröst endast att vara där och ge medmänsklig närhet.

Den närvarande trösten

Den närvarande trösten är en flexibel, öppnande och bevarande tröst. Den är direkt närvarande i den bemärkelse av att finnas där i den andras lidande, som hon upplever det just för stunden. Att finnas där för den lidande är en grundtröst då hon inte lämnas ensam. Trösten anpassas för den lidandes behov, vem det är som ska tröstas och varför. Tröst är en hjälpande hand som hjälper till att skydda den lidande från mer prövning än vad som är hanterbart för stunden. Den bevarande trösten är också att få den lidande att känna igen sig i det som är positivt och välkänt samt det som framkallar positiva minnen, en tröst som framkallar en fristad (Roxberg, 2005).

TRYGGHET

Trygghet kan ses som ett behov och kan visa sig i olika dimensioner så som relationstrygghet och trygghet genom att lita på andra. Relationstrygghet kopplas samman med goda och nära relationer och präglas av en öppenhet, ömsesidighet samt en förmåga att nå varandra. Tryggheten i att lita på andra uppstår vid exempelvis sjukdom, då människan behöver kunna släppa kontrollen och överlåta den till någon annan (Thorsen, 2005).

Trygghet kan även ses som en försäkran av optimal livskvalitet för individen. Detta bygger på att individen i sig besitter vissa resurser som hon är medveten om. Kunskapen om att dessa resurser finns och kan kontrolleras skapar i sig en känsla av trygghet. Trygghetskänslan blir störd av faktorer som förlust eller förlust av kontroll över någon av dessa resurser, vilket innebär ett hot för individen om en försämrad livskvalitet. Individen strävar efter att bli fri från dessa hot. Detta kan ske på två olika sätt varav det första är att hotet elimineras genom att resursen eller kontrollen återfås. Det andra är att hotet materialiseras och blir istället ett förhållande. I det första fallet återfås trygghetskänslan och i det andra söker sig människan en ny trygghet utifrån den gällande situationen (Andersson, 1986). Den nya tryggheten kan även uppkomma genom att nya relationer skapas (Thorsen, 2005).

FÖLJSAMHET OCH MOTIVATION

Det har påvisats att en god patient – vårdar relation är en viktig del som bidrar till att patienten känner sig motiverad att följa anvisade råd om livsstil. Likaväl kan en dålig sådan relation betyda att patienten inte alls följer de råd som ges, då de inte känner tillit den som ger dem (Horne, Weinman, Barber, Elliott, & Morgan, 2005). Här är det även viktigt att ta hänsyn till patientens tidigare upplevelser, sjukdomsinsikt samt åsikter om behandlingen för att veta om denne avsiktligt eller oavsiktligt väljer att avstå (Steiner & Earnest, 2000). Följsamhet kan tolkas som hur väl en patient förhåller sig till en behandling. För att komplettera detta så används begreppet ”*concordance*” vilket kan översättas till att ett partnerskap, en samstämmighet, mellan patienten och vårdaren skapas (Horne, Weinman, Barber, Elliott, & Morgan, 2005). Detta innebär att båda parterna skall vara överens och vara av samma uppfattning kring vad sjukdomen innebär samt varför en viss behandling ges. För att åstadkomma detta är det viktigt att låta patienten få tillräckligt med information om sin sjukdom och vad den innebär. Detta för att ge patienten en möjlighet att fatta ett välmotiverat och väl överlagt beslut. Överenskommelsen bör sedan sträcka sig över flera professioner där det som eftersträvas är att öka förståelsen mellan vårdare och patient, då missförstånd ofta är orsaken till bristande följsamhet (Fuchs, Nordström-Torpenberg, & Peterson, 2005).

BEKRÄFTELSE

Genom att bekräfta en annan i mötet, ökas dennes självkänsla samt bekräftas som en existerande och värdefull människa (Gustafsson, 2009; Gustafsson, 2004). Människor med hög grad av självkänsla är mer bekräftande och i en relation ökar detta den andres vilja att vara bekräftande tillbaka, vilket ger en ömsesidig önskan att vara kvar i relationen. Människan värderar sig då högre, osäkerheten minskar och en högre grad av emotionell tillfredsställelse infinner sig (Gustafsson, 2004).

I mötet har bekräftelse av självkänsla och självbedömning en central del, då dessa är tätt förknippade med upplevelsen av att vara en värdefull och kompetent människa. Att bevara vår självvärdering och få denna bekräftad eller stärkt i mötet är viktigt särskilt i en situation präglad av osäkerhet där det är extra betydelsefullt att känna sig sedd, hörd och förstådd. Detta kan vara extra svårt för patienten att uppnå i en situation där denne inte klarar att göra

sig begriplig, kan verbalisera kring sin situation, själv har svårt att förstå eller ta till sig information (Gustafsson, 2009).

I vårdmötet är det viktigt att som yrkesman/professionell involvera patienten, stödja dennes autonomi, inflytande och ansvar över situationen samt hysa tilltro. Detta påverkar patientens självuppfattning som kapabel eller inkompetent samt som person. En bekräftande omvårdnad kännetecknas av att den stärker patientens självbedömning, villighet att anta utmaningar, nå framgång i dessa utmaningar för stärkt kapacitet, förverkliga centrala projekt i livsplanen samt skapa gynnsamma omständigheter i den yttre miljön (Gustafsson, 2004).

I ett vårdmöte medför personalens uttalanden, handlingar, kroppsspråk och förhållningssätt att patientens osäkerhet minskar. Bekräftelse kräver ömsesidighet och gemenskap. Det är därför avgörande att omvårdnadspersonal kan skapa förutsättningar och omständigheter så att patientens vilja att vara i relationen stärks. Detta genom att patienten känner sig trygg, upplever frihet i relationen och kan påverka sin situation utifrån egna önskemål, krav och förväntningar (Gustafsson, 2009). Att bli bekräftad är att bli accepterad och uppskattad för den man är och det man står för och detta är starkt förbundet till känslan av mening och meningsfullhet (Strang, 2007a).

Beröring är ett sätt att bekräfta och visa att personen är sedd. Beröring ger även en biologisk effekt genom frisättandet av hormonet oxytocin, vilket ger en ”lugn och ro – känsla” till både den som berör och blir berörd. Oxytocin gör även att personen blir lugnare, tryggare och mer stillsam, samt att en ökad smärttolerans kan uppnås och kan därigenom ha en effekt vid smärtproblematik. En annan biologisk effekt som uppmätts är att blodtrycket sjunker och ligger kvar på en lägre nivå under flera timmar efter att oxytocin frisatts, samt att pulsfrekvensen sjunker. För att oxytocinet skall frisättas skall beröringen vara icke-smärtsam och lugn samt upprepas flera gånger och gärna med en viss frekvens. Effekten blir då kraftigare (Uvnäs Moberg, 2000).

HUNDENS ROLL I OMVÅRDNADEN

Hunden kan ha en god inverkan på hälsa och välbefinnande på många olika plan. Nedan presenteras hundens inflytande på de tidigare genomgångna begreppen för att ge en klarare bild av dennes betydelse för människan och vårdandet.

HUNDENS INFLYTANDE PÅ HÄLSA GENOM MOTIVATION

Att följa råd som innebär livsstilsförändringar som att träna och öka aktivitetsgraden i vardagen kan vara svårt för patienter att följa då både motivation, ork och lust kanske tryter. Genom att använda sig av hunden som motivation och avledare kan detta ske på ett smidigare och mer givande sätt än vanlig gymnastik på både det fysiska, psykiska och sociala planet. En hund kan avleda patienten från det ansträngande i träningen och istället göra det till ett roligt moment som mest genomförs för hundens skull. Träningsformer för detta kan exempelvis vara promenader, kasta leksaker, utföra kommandon eller använda finmotorik till att bland annat sätta på koppel eller öppna godisburkar. Genom lek med hunden kan många olika aspekter av fysisk, psykisk och verbal träning åstadkommas med positiv feedback från hunden. Exempelvis kan patienter som drabbats av stroke, ha god nytta av hunden och dessa träningsformer då de behöver träna upp både fysiska och kognitiva förmågor och kan er hålla den träningen genom att leka eller ta hand om hunden (Höök, 2010).

Hundägare har generellt en mer positiv bild av fysisk aktivitet och detta gynnar särskilt den som lever på institution, då det genom hundens närvaro blir roligare att promenera och motivationen kan höjas. Många hemmaboende äldre har hund som sällskap vilket i sin tur leder till att de kommer ut och motionerar dagligen oberoende av väderlek, samt tränar motorik och kognitiva övningar (Strang, 2007b; Norling, 2002).

Följsamheten kan höjas genom att motivationen stärks. Att ha ansvar för en annan individ kan höja motivationen genom viljan att göra denna nöjd och få ett gensvar. Människor som har husdjur har även visat sig tycka att livet är mer hanterbart och har uttryckt att de upplever en starkare KASAM. Den kämparglöd som det talas om i svåra situationer med svårt sjuka, vilka ändå finner styrkan att fortsätta kämpa hämtas ofta från sociala relationer, om inte med människor så varför inte med djur? (Strang, 2007b). Genom att få ta ansvar och vara delaktig i skötseln av hunden, kan människan uppnå en känsla av att vara behövd för att en annan ska må bra, meningsfull i ett sammanhang och efterlängtd. Hunden blir som en resurs för att kunna hantera olika händelser och situationer samt är ärlig och stöttar människan i att hantera förändringar som en stabil punkt i livet (Beck-Friis, 2007b).

Betydelsen av att vistas utomhus

I ansvaret med att ha hund ingår det att gå ut för att rasta och motionera denna dagligen. Att vistas ute i naturen har flera gynnsamma effekter på människan. Solljus bidrar till bildandet av D-vitamin, vilket i sig minskar risken för nedstämdhet (Strang, 2007b; Norling, 2002) och att samtidigt röra på sig för motion, har visat på resultat såsom förebyggande av kroniska sjukdomar, depression, hyperlipidemi, stärkt skelett, bibehållen styrka och rörlighet och mycket annat (Grahm & Bengtsson, 2004). Äldre med en aktiv naturbaserad livsstil med tillräcklig och regelbunden stimulans såsom promenader eller trädgårdsarbete visar på högre grad av oberoende i dagliga aktiviteter, högre livskvalitet och lågt vårdbehov vilket är välgörande för människan samt leder till lägre vårdkostnader för samhället då även motståndskraften mot andra sjukdomar stärks (Norling, 2002).

Människan är i grunden en aktiv varelse och kroppen reagerar positivt på fysisk aktivitet genom exempelvis minskade muskelspänningar, minskad smärta, stärkt stresstolerans och ökat välbefinnande (Grahm & Bengtsson, 2004). Intresset för djur och natur ökar ofta med stigande ålder. Det som ofta minskar dessa kontakter är psykiska, fysiska och sociala hinder (Norling, 2002). Behovet av att få uppleva naturen är störst hos äldre, svårt sjuka samt de som genomgår sorg eller kris då det erbjuder en lugnande och återhämtande miljö med möjlighet för rekreation och bearbetning. Genom att få sitta ute upplever många en känsla av självständighet för en stund (Grahm & Bengtsson, 2004).

HUNDENS INVERKAN PÅ TRÖST OCH TRYGGHET

Hundar är bra på att avleda, visa positiva känslor, och skapa en god, stressfri stämning (Strang, 2007b). De kan ge tröst och förmedla en känsla av tillit och acceptans. I mötet med en hund kan man vara sig själv. Hunden kräver inte att du ska ha korrekt verbal förmåga, kunna gå eller se ut som alla andra. Att bli sedd och behandlad av en annan varelse som vem som helst, trots sjukdom eller handikapp kan vara avgörande för självkänslan och enda gången som personen verkligen vågar vara sig själv och ge uttryck för känslor och tankar. Hunden dömer inte om du säger konstiga saker eller gör konstiga rörelser, den väntar tills du är redo att mötas och är fantastisk på att läsa av kroppsspråk och signaler. Detta minskar känslan av stress och prestationsångest i mötet med andra människor, vilket i sin tur kan leda till ökad inneslutenhet (Höök, 2010).

I Sverige konsumerades 2010, antidepressiva läkemedel för 609,3 miljoner kronor (Socialstyrelsen, 2011). Äldre utgör en stor del av denna vårdkostnad, vilka dessutom använder mycket annan medicin, som i sin tur ökar risken för både biverkningar och läkemedelsinteraktioner. Det är där av önskvärt att försöka hitta andra vägar för att lindra nedstämdhet och depression (både humanistiskt, ekonomiskt och hälsoekonomiskt). På vårdavdelningar där besökshund använts har det påvisats att denne kan dämpa oro och ångest hos vissa patienter med kvarstående effekt och i vissa fall även kunnat ersätta lugnande läkemedel. Med andra ord har hunden en förmåga att avleda negativa känslor, vilket inger både en känsla av tröst och trygghet (Höök, 2010). Äldre kvinnor uttryckte att det var viktigt för dem att ha med sig en hund när de var ute och promenerade då de kände trygghet och upplevde skydd från denne (Norling, 2002).

Det finns idag hundar som är tränade i att upptäcka när en person är på väg att få ett epilepsianfall eller riskerar hypoglykemi. Den rädsla människan känner inför dessa tillstånd kan göra det svårt att våga gå ut och promenera eller hantera vardagen. Att ha med sig en hund som kan varna för detta samt finns vid ens sida vid ett anfall kan inge trygghet och öka livskvalitet (Strang, 2007b).

HUNDENS FÖRMÅGA ATT BEKRÄFTA

I lek med hunden bekräftas patienten då hunden tydligt visar att aktiviteten är rolig och uppskattad. Isolering eller understimulering kan skada hälsan och det sociala stödet människor behöver kan bli svårt att få. Hunden erbjuder kontakt till alla inklusive dem som upplevs som inneslutna och icke kommunikativa. Patienten kan då istället börja kommunicera med hunden vilket i sin tur kan leda till förbättrad kommunikationen mellan patient och personal (Höök, 2010).

Hunden har en god förmåga att läsa av kroppsspråk och sinnestillstånd vilket ger en känsla av att bli uppmärksammas och bekräftad. Om människan behöver tröst eller uppmärksamhet reagerar ofta hunden genom att erbjuda fysisk kontakt utan krav vilket ger utrymme och stöd för människan att bearbeta känslor (Strang, 2007a).

PROBLEMFÖRMULERING

I ICN:s etiska kod för sjuksköterskor (Svensk sjuksköterskeförening, 2008) står det att de fyra huvudansvarsområdena är att främja hälsa, förebygga sjukdom, återställa hälsa och lindra lidande. Flera utav dessa ansvarsområden kan främjas genom kontakt med djur som har både en fysisk och psykisk inverkan på människan. Det ingår i vår profession vara öppna för nya möjligheter som kan hjälpa till att främja de fyra ansvarsområdena. Hunden har med sin kravlösa förmåga till bekräftelse och tillgivenhet, en klar fördel i att se människan i sin helhet. Då den har en positiv inverkan på fysisk aktivitet kan den även hjälpa till att förebygga välfärdsjukdomar och stärka hälsan. Om man inom sjukvården inte uppmärksammar hundens effekter är det lätt att gå miste om en intervention som kan stödja många i svåra situationer samt att de som har en saknad efter djurkontakt uppmärksammas.

SYFTE

Syftet är att belysa hundens inverkan på människans hälsa och välbefinnande.

METOD

Vi använde oss av en litteraturoversikt enligt Friberg (2006) för att skapa en bild av forskningsläget kring ämnet och få svar på vårt syfte utefter detta.

DATAINSAMLING

Vi sökte på databaserna Pubmed och Cinahl då Pubmed har mer fokus på medicinsk forskning och Cinahl är mer inriktad på omvårdnadsforskning. Detta för att täcka upp ett brett fält av forskning inom området. Vi sökte även på databasen Cochrane men fann där inga artiklar som passade vårt syfte samt att den främst tillhandahåller reviews och det fick vi tillräckligt i sökningarna på Pubmed och Cinahl. Som avgränsning valdes artiklar som är peer-reviewed och på engelska eller svenska. Vi valde att ej tidsavgränsa för att kunna göra en jämförelse över tid och se om forskningen skiljer sig över åren. Sökorden som användes fick vi främst fram efter arbetet med bakgrunden där vi fann uttrycken Animal-Assisted Therapy (AAT) och Animal-Assisted Activity (AAA). Dessa sökord utgjorde grunden och sedan, som kan ses i tabellen nedan, sökte vi på varianter av dessa. Artiklar valdes främst från västerländska länder då våra kulturer är liknande och det finns en gemensam syn på hund och hundäggande. Abstracts lästes och artiklar som inte behandlade hundar valdes bort. Därefter lästes artiklarna i sin helhet och ett antal artiklar valdes bort på grund av att innehållet inte visade sig vara det vi sökte eller att de enligt oss var svaga metodiskt eller strukturmässigt.

Databas	Sökdatum	Sökord	Avgränsningar	Antal träffar	Antal använda	Benämning i artikel-översikt
Pubmed	2011-03-30	Companion animals and human health nursing	Reviewed, Engelska och Svenska	8 st	1 st	A
		Animal assisted therapy physiological		7 st	1 st	B
		Human–companion animal interaction		2 st	1 st	C
		Health Benefits of Animal-Assisted therapy		8 st	1 st	D
	2011-03-30	Animal assisted activity AND dog		1 st	0 st	-
		Human health AND dog		4 st	0 st	-

Cinahl		Companion animal AND human health	Peer-reviewed, Engelska och Svenska	4 st	0 st	-
		Companion animal AND dog		10 st	0 st	-
		Companion animal AND animal assisted therapy		3 st	1 st	E
		Animal assisted therapy AND dog		11 st	3 st	F, G, H
	2011-04-26	Animals healthcare AND risks		4 st	1 st	I
		Dogs AND risks		22 st	1 st	J

Under datasökningen på Pubmed när sökorden ”Animal-Assisted Therapy” användes fick vi andra förslag genom rutan ” Clinical Queries results” och där valdes ytterligare en artikel (K) ut.

DATAANALYS

Enligt Friberg (2006) lästes de utvalda artiklarna igenom igen för att finna likheter och skillnader i artiklarnas innehåll och resultat. Vi valde att analysera artiklarna var för sig för att undvika att influeras av varandra då vi har samma tolkningsbakgrund. När vi sammanställde kategorierna jämförde vi likheter och skillnader i våra analyser, argumenterade för våra val och sammanställde vårt resultat. Fem kategorier kunde urskiljas ur analysen av artiklarna och dessa var: *dämpande av oro, delande och acceptans, tillit, motivation* samt *välbefinnande*.

RESULTAT

“Graham is like my comforter or guardian angel making sure that myself and the other patients are safe and sound.” (Bardill & Hutchinson, 1997, s. 20).

Hundar har alltid haft en vaktande och skyddande roll genom historien. De har dock även andra egenskaper, som börjat uppmärksammas på senare tid, vilka påverkar människan på ett själsligt plan och kan ha vinster i omvårdnaden av människor.

DÄMPANDE AV ORO OCH LUGNANDE EFFEKT

I en studie undersöktes förändringen av olika parametrar mellan patienter som fick besök av en hund, en människa eller ligga och vila själva en stund. Den grupp som fick besök av en

hund visade på en signifikant ångestdämpning jämfört med de två andra grupperna (DeCoursey, Russell, & Keister, 2010). Även andra studier har visat på att samvaro med hund kan sänka patienters oro och ångest (Cole, Gawlinski, Steers, & Kotlerman, 2007; DeCoursey, Russell, & Keister, 2010), verka som en hjälp och stöttning i negativa eller stressfyllda händelser i livet (Barker & Aaron, 2008) samt bryta ner hinder för social interaktion (Brodie & Biley, 1999). Denna dämpning av oro och ångest bland patienter kan vara en stor vinst vid användande av hund i vården (Cole, Gawlinski, Steers, & Kotlerman, 2007; Barker & Aaron, 2008).

Både för barn och vuxna kan hunden skapa en trygg punkt vilken de kan luta sig mot när annat i livet förändras (Walsh, 2009; Bardill & Hutchinson, 1997; Brodie & Biley, 1999). I en studie gjord på en psykiatrisk avdelning för unga fanns det en avdelningsboende hund. De som kom till avdelningen var antingen akut- eller tvångsintagna och var inställda på att komma till en fientlig och ogästvänlig miljö. När de mötte hunden som bodde där, ändrades denna uppfattning och miljön blev mer hemlik och familjär. De flesta av dem kom från att tidigare levt i otrygghet och rädsla, men hunden fick dem att känna sig skyddade och trygga. Den oro de haft innan de kom till avdelningen dämpades (Bardill & Hutchinson, 1997).

Hunden kan ha en effekt på patienter med sjukdomar som ger nedsatt kognitiv förmåga som Demens, Alzheimers och Schizofreni. När dessa patienter fått interagera med en hund har en lägre nivå av agitation, gladare sinnesstämning, förbättrad kommunikation samt minskad oro och ångest kunnat observeras. Detta leder i sin tur till en lugnare och trevligare stämning på avdelningen (Barker & Aaron, 2008). Denna patientgrupp har en tendens att bli orolig och ångestfylld vid stora folksamlingar såsom släkträffar. Att klappa på en hund och känna dennes närhet inger trygghet och verkar lugnande, vilket medför att personen inte känner samma krav på sig att hänga med i det höga samtalstempo som ofta är på dessa tillställningar (Walsh, 2009).

En undersökning gjord på hjärtpatienter visade på en god sänkning av ångest efter besök av hund på avdelningen, jämfört med patienter som istället fick vila eller besöktes av en människa. Under och efter mötet med hunden var patienten lugnare, vilket i sig sänkte puls och blodtryck med bättre förutsättning för tillfrisknande (Cole, Gawlinski, Steers, & Kotlerman, 2007). Hunden motverkar känslan av ensamhet och dämpar oron som uppstår efter en närståendes bortgång samt ökar känslan av sammanhang (Walsh 2009).

DELANDE OCH ACCEPTANS

Hunden har visat sig kunna stötta människor vid sorg, depression och vid känslor av ensamhet då den erbjuder tröst, trygghet, acceptans och tillgivenhet utan att kräva något tillbaka. Hunden har en förmåga att skänka människan detta i svåra stunder och det är ofta vid sorg, förlust, svåra övergångar eller långvariga motgångar som dennes betydelse dras till sin spets (Walsh, 2009; DeCoursey, Russell, & Keister, 2010; Bardill & Hutchinson, 1997).

När någon känner sig ensam, nedstämd eller sårbar kan andra människor bli obekväma i en tröstande situation, inte veta hur de ska bete sig och därför låta bli att närma sig. Detta är inget hunden bryr sig om, utan finns ständigt där för att trösta genom fysisk beröring, bekräftelse av att duga trots att man mår dåligt och inger en känsla av trygghet. Hunden har förmåga att motverka känslan av ensamhet efter en närståendes bortgång och öka känslan av sammanhang då den ständigt är delaktig och accepterande i den situation personen befinner sig (Walsh, 2009).

Barn med autismliknande sjukdomar blev under terapitillfällen mer interagerande, hade lättare att svara på tilltal och kunde berätta saker på ett bättre och mer fullständigt sätt när en hund var närvarande jämfört med om de istället fick interagera med en boll eller en gosedjurshund. Genom att bli accepterade och kunna dela erfarenheten av terapi med hunden, uppstod en mer positiv stämning och barnen var förtjusta över hundens uppmärksamhet. Barnen upplevdes även som mer energiska och fokuserade med hunden, då de annars var mycket okoncentrerade och ständigt såg sig om i rummet (Martin & Farnum, 2002).

Hunden kan fungera som en samtalspartner som lyssnar på vad personen har att säga, alltid finns där (Brodie & Biley, 1999), minskar stress samt ökar den känslomässiga hälsan genom delande och acceptans (Walsh, 2009). I kommunikation med hunden infinner sig möjligheten att uppleva trygghet då denne inte dömer, kritiserar, avvisar eller bestraffar utan lyssnar och svarar med empatisk och ickeverbal feedback (Bardill & Hutchinson, 1997). Hunden fungerar som ett skydd i stressfyllda stunder, sorgliga händelser (Barker & Aaron, 2008) och agerar som en känslomässig stöttepelare, (Cole, Gawlinski, Steers, & Kotlerman, 2007) då den ser hela människan som någon som behöver kärlek, uppmärksamhet och erbjuder detta utan att kräva något tillbaka (DeCoursey, Russell, & Keister, 2010; Brodie & Biley, 1999).

Att ha med en hund i terapisisituationer ger en möjlighet att påbörja samtalet, då hunden kan stå i centrum i början, för att därefter leda in på det verkliga problemet. Hunden finns då nära patienten, visar acceptans, bekräftelse och lyssnar på vad denne har att berätta (Bardill & Hutchinson, 1997; Walsh, 2009). Freud använde sig av hundar i terapisesionerna genom att ta med hundens reaktioner i samtalet. Om hunden plötsligt blev glad, menade han att det kunde vara ett tecken på att patienten började komma nära källan till sitt problem vilket gav bekräftelse och ett delande mellan patienten och hunden (Walsh, 2009).

Vid sjukdom eller skada bekräftar hunden människan genom att slicka sår, ligga tätt intill eller reagera på minsta lilla samt vilja vara till hjälp (Walsh, 2009). För hundägare som blir inlagda på sjukhus eller annan vårdinrättning, där de inte har möjlighet att få träffa sin hund och bli tröstad och bekräftad av denna, innebär detta ett ökat lidande. Genom att tillåta ett möte med deras egen hund bekräftas lidandet och människan ses som en helhet (Walsh, 2009). Patienten får en möjlighet att dela sina känslor med en nära vän, någon som fortfarande ger uppskattning trots sjukdom och som bekräftar och accepterar utan förbehåll (Khan & Farrag, 2002).

Hunden kan erbjuda ovillkorlig bekräftelse och acceptans. Den bryr sig inte om hur patienten ser ut, tjock eller smal, kort eller lång utan erbjuder en möjlighet att slappna av i dess sällskap utan att patienten behöver oroa sig för olika åsikter. Vissa patienter upplevde en acceptans från hunden som de aldrig tidigare upplevt från någon människa (Bardill & Hutchinson, 1997). Hundar svarar tydligt på uppmärksamhet och erbjuder bekräftelse och möjlighet till delande genom fysisk kontakt och tillgivenhet (Walsh, 2009).

I en familj kan hunden vara den som får flest leenden och mest fysisk kontakt. Detta beror på att denne alltid bekräftar samt att det finns en inneboende rädsla för att bli avvisad från sin förälder eller make/maka om man vill gosa, söker beröring eller bekräftelse (Walsh, 2009). Genom den fysiska kontakten, värme och glädjefylld lek med hunden kunde unga i vårdmiljö känna sig välkomna och accepterade, något de inte hade fått i hemmet av sin familj där sådana öppna emotionella uttryck inte visades (Bardill & Hutchinson, 1997).

Genom delande och acceptans i aktiviteter med hund närvarande blev barn mer socialt medvetna, fokuserade och mer lekfulla (Barker & Aaron, 2008; Martin & Farnum, 2002). Barn med egna hundar visade sig vara mer empatiska samt ha högre ansvarskänsla och medkänsla för andra levande varelser genom bekräftelse och delande med hundarna (Walsh 2009).

Hundens starka betydelse för människan blir mycket tydligt i destruktiva eller osunda relationer, då undersökningar visat att kvinnor i våldsamma förhållanden ofta stannar för hundens skull och skyddar denne precis som hon skulle skydda sitt barn. Hundens säkerhet och välmående går före hennes egen och i många fall vara hennes enda tröst, trygghet och den enda som bekräftar och delar hennes lidande (Walsh, 2009).

TILLIT

Barn med ensamstående föräldrar samt de utan syskon har visat på en högre nivå av känslomässig anknytning till hunden som inger en känsla av trygghet samt erbjuder sällskap när föräldrarna inte är hemma. I familjer som flyttar mycket eller som har en instabil tillvaro kan barnets tillit ligga till stor del hos hunden, då denne ger stabilitet och en fast punkt i tillvaron. De barn som har ett husdjur att förlita sig på har visat på en lägre grad av inneslutenhet och oro vid nya miljöer, såsom skolbyte eller i nya grupper med andra barn (Walsh, 2009).

Hunden kan agera som en katalysator för samtal vid möten med exempelvis en terapeut som i dess sällskap kan uppfattas som mer vänlig och mänsklig. En större grad av tillit skapas och situationen bli mindre skrämmande och stämningen mer avslappnad då hunden har förmågan att inge ett förtroende (Brodie & Biley, 1999; Bardill & Hutchinson, 1997). Det har även påvisats att om en hund finns närvarande vid ett besök med en terapeut kan miljön uppfattas som mer hemtrevlig och terapeuten som vänligare (Bardill & Hutchinson, 1997).

Genom att ta hand om en hund och uppleva tillit till denna, får människan möjlighet att öka sin ansvarskänsla, empatiska förmåga och känsla av sammanhang. Detta genom att se till hundens behov, få positiva gensvar samt känna meningsfullhet i det som utförs för hundens skull (Bardill & Hutchinson, 1997; Walsh 2009). För människor som varit med om en stor förlust och lider av känslor av ensamhet, kan hunden bli det sammanhang man hör hemma i och den enda fasta punkt i livet som finns kvar att luta sig mot (Walsh 2009).

MOTIVATION

Hundägare visade sig vara mer fysiskt aktiva genom bland annat promenader, vilket hunden kräver (Khan & Farrag, 2002), samt att de hade en högre motivationsgrad till träning än icke hundägare (Brodie & Biley, 1999). Detta i sig leder till en minskad risk för kardiovaskulära sjukdomar samt att det ökar chansen för överlevnad efter en sådan (Barker & Aaron, 2008). Patienter som drabbats av kardiovaskulära sjukdomar och som behövde rehabilitering blev mer motiverade till detta när en hund deltog vid träningen. Patienterna såg då inte rehabiliteringen som träning men visade ändå på en högre prestationsnivå, än de som tränat utan hund. Vid promenader gick de patienter som fick sällskap av en hund dubbelt så långt som de utan, och några patienter uttryckte att de inte hade varit lika villiga att träna om det inte varit för hunden. De upplevde att denne fungerade som en distraktion från det besvärliga i träningen och motiverade dem att fortsätta (Abate, Zucconi, & Boxer, 2011). Patienter som själva hade hund, slutförde i högre grad sin rehabilitering än de utan hund (Barker & Aaron, 2008). Patienter som drabbats av hjärtinfarkt visade även på en högre grad av överlevnad ett

år efter insjuknandet om de hade hund, vilket kan visa på en ökad motivation att rehabiliteras, någon att leva för samt ha ett hälsosammare leverne (Cole, Gawlinski, Steers, & Kotlerman, 2007)

VÄLBEFINNANDE

Bland både barn och vuxna skapar hunden en trygg punkt att luta sig mot när annat i livet förändras (Walsh, 2009; Bardill & Hutchinson, 1997; Brodie & Biley, 1999). I nya miljöer bidrar hunden till en känsla av välbefinnande genom att erbjuda skydd och trygghet särskilt åt dem som tidigare varit rädda och utsatta (Bardill & Hutchinson, 1997). Att ha fysisk kontakt med en hund och känna dennes värme och närhet inger trygghet och verkar lugnande vilket medför välbefinnande och en känsla av att duga (Walsh, 2009).

Samvaro med djur ger ett ökat välbefinnande och bättre självkänsla. Patienten blir bekräftad och sedd där den är vilket ger meningsfullhet (Bardill & Hutchinson, 1997; Walsh, 2009). Ett större välbefinnande och kroppsligt lugn infann sig vid besök av hund på en sluten avdelning jämfört med dem som istället fick vila eller besöktes av en människa (Cole, Gawlinski, Steers, & Kotlerman, 2007). Ett besök av en hund i en vårdssituation är ett välkommet avbrott som gör att sjukdomen hamnar i skymundan och fokus kan ligga på något annat för en stund (DeCoursey, Russell, & Keister, 2010; Cole, Gawlinski, Steers, & Kotlerman, 2007). Hundägare känner ofta en stor saknad av att inte få träffa sin egen hund vid inläggande på sjukhus och upplever det som att bli förnekade en del av sig själva (Khan & Farrag, 2002). Detta innebär ett lidande för patienten och att tillåta ett sådant möte kan likställas med att träffa en närstående och är ett sätt att bekräfta lidandet och se människan som en helhet (Walsh, 2009).

INVÄNDNINGAR MOT HUND I VÅRDEN

De invändningar som finns emot att använda hund i vården är bland annat rädsla för hunden, allergier, zoonoser (sjukdomar som kan överföras mellan djur och människor) och fysiska skador. Dessa behövs ta i beaktning innan en intervention med hund verkställs i vårdssammanhang (Khan & Farrag, 2002; Lefebvre, Waltner-Toews, Reid-Smith, Hodge, Arroyo, & Weese, 2006; Brodie, Biley, & Chewring, 2002).

DISKUSSION

METODDISKUSSION

En litteraturoversikt gjordes genom datainsamling via Pubmed och Cinahl. Dessa databaser gav en bredd i ämnet då vi fick fram både omvårdnadsartiklar samt artiklar med mer medicinsk inriktning. Vi fick upp artiklar som var skrivna av olika yrkesgrupper så som läkare, sjuksköterskor och socialarbetare, vilket gav en vid synvinkel på människan. Då det inte finns speciellt mycket forskning på ämnet anser vi att de sökord som använts var de som var relevanta. Efter arbetet med resultatet hade vi förmodligen kunnat hitta nya sökord, men ansåg att den bredd och det resultat vi fått fram var tillfredställande. En större kulturell bredd övervägdes, men då vi ville kunna jämföra studierna med Sverige och svensk omvårdnad, valdes främst västerländsk forskning. Vi upplevde inget problem med att inte tidsbegränsa sökningen, då den äldsta artikeln som användes var från 1997 och många var från 2000-talet. Ingen signifikant skillnad kunde ses mellan den äldsta eller den nyaste artikeln. Vi övervägde att skriva en metasyntes istället för en litteraturoversikt, men då vi inte ville skapa något nytt utan kartlägga hundens inverkan på människan, ansåg vi att litteraturoversikten passade bäst. En kvantitativ artikel har använts och vårt problemområde var inte heller ytterst specifikt och

därigenom är en litteraturoversikt med bred sökning och analys det bästa för att fastställa hur forskningsläget ser ut.

Efter litteratursökningen fann vi 22 stycken relevanta artiklar. Av dessa valdes 11 stycken artiklar ut att användas i arbetet. De artiklar som valdes bort var antingen svaga i sin metodik eller strukturering, ansågs otydlig och röriga eller visade sig inte efter närmare granskning passa vårt syfte. Våra 11 artiklar var de som var relevanta och tillgängliga, utan att behöva beställas från tidskrifterna. Många av de valda artiklarna är reviews ur vilka vi försökt få tag i förstahandskällor men dessa har varit mycket svåra att finna, då somliga inte finns nätbaserade eller tillgängliga utan beställning. På grund av detta har vi använt oss av många reviews i resultatet som ändå upplevts som tillförlitliga, då resultaten gått att likställa med dem i de empiriska studierna. Vi läste alla 22 artiklarna och om vi påträffade ett stycke av intresse försökte vi även här finna förstahandskällan. Denna utvidgade sökning resulterade oftast i att vi inte fick fram referensen eller att den inte visade sig passa vårt syfte trots allt. Efter arbetet med resultatet insåg vi omfattningen av den psykologiska aspekten och därigenom hade en sökning på databasen PsycINFO kunnat komplettera vårt resultat. Detta gjordes inte på grund av tidsbrist då inlämningsdatumet var för nära.

Analysen av artiklarna gjordes på varsitt håll för att undvika att bli influerade av varandra då vi har samma tolkningsbas efter att ha arbetat med bakgrunden. Detta fungerade tillfredställande då vi kunde se likheter och skillnader, samt att vi fick motivera våra val av kategoriindelningen. Då vi var väldigt inriktade på de begrepp vi tog upp i bakgrunden, var det svårt att ställa om sig i analysen för att finna nya kategorier. Efter en gemensam sammanställning och analys anser vi att kärnan kom fram och kategorinamn utarbetades.

Om vi hade fått göra om arbetet igen med mer tid till förfogande, hade vi velat göra en djupare analys för att urskilja fler kategorier och teman då vi tror att det finns mer effekter att finna. Vi upplever även att vi hade velat göra en ytterligare litteratursökning samt gräva ännu djupare i nya och redan utvalda artiklar. Det är osäkert hur stor skillnad detta hade gjort för det färdiga resultatet, men då forskningen är tunn och vårt underlag främst består av reviewer hade resultatet eventuellt kunnat fastställas ytterligare.

RESULTATDISKUSSION

Hälsa och välbefinnande

Hunden har visat sig ha en tröstande och delande förmåga vid nedstämdhet och negativa livshändelser. Dess fallenhet att villkorslöst erbjuda tillgivenhet och acceptans är unikt för hunden och många människor har svårt att tänka sig ett liv utan den (Walsh, 2009; DeCoursey, Russell, & Keister, 2010; Bardill & Hutchinson, 1997). Djur i allmänhet har en förmåga att få människan att fokusera på dem och därmed få tankarna på annat, vilket kan vara uppskattat vid sjukdom, sorg och svåra förluster då det erbjuder en stund av avkoppling från det jobbiga. Detta är en stor del i att själv ha hund och kunna hantera olika delar i livet. Att ha någon som kan erbjuda en fristad i svåra situationer och som alltid går att lita på, är välbehövligt för hanterande och återhämtning genom sorgprocessen (Bardill & Hutchinson, 1997; DeCoursey, Russell, & Keister, 2010). Vårdmiljö kan ibland upplevas som hotfull då patienten ofta tappar kontroll över situationen och blir utlämnad i andras händer. Rädslan för sjukdom, maktlöshet och att inte veta vad som händer eller hur framtiden ser ut kan leda till negativa känslor och neråtgående spiraler, vilket i sin tur gör hanteringen av situationen och återhämtningen svårare än vad den kunnat vara vid en starkare KASAM. Att bli inlagd på

sjukhus eller annan vårdinrättning och då inte få träffa sitt djur kan vara en stor förlust för människan och ett onödigt lidande i sig. Detta kan bero på att den tillit, det dagliga delande och den bekräftelse människan vanligen får från sin hund, inte finns tillgänglig och är svår att kompensera för inom sjukvården. Detta lidande kan vara lika stort som det lidande patienten upplever från sin sjukdom, och skall inte förringas utan snarare bekräftas och erkännas. Lidandet kan även vara tyst då patienten kan uppleva saknaden som generande och obetydlig när den ställs i kontrast till exempelvis svår cancersjukdom. Det är viktigt att uppmärksamma människan och visa ett öppet sinne för alla sorters lidande för att patienten skall kunna känna sig trygg i att dela lidandets alla dimensioner för ett optimalt välbefinnande (Cole, Gawlinski, Steers, & Kotlerman, 2007; Barker & Aaron, 2008; DeCoursey, Russell, & Keister, 2010; Walsh, 2009; Bardill & Hutchinson, 1997).

Hundens närvaro har en ångstdämpande effekt och kan hjälpa många som drabbats av sjukdom då oro och ångest är ett vanligt symtom vid stunder av livskris, maktlöshet, sorg och saknad (Cole, Gawlinski, Steers, & Kotlerman, 2007; Barker & Aaron, 2008; DeCoursey, Russell, & Keister, 2010; Walsh, 2009; Bardill & Hutchinson, 1997). Hunden har en förmåga att inge trygghet, tillit och erbjuda stabilitet samt ge en lugnande inverkan och dämpa oro i situationer som upplevs som hotfulla eller obehagliga. Att få träffa en hund kan, i en maktlös situation, inge trygghet, någon att dela sin oro med och bli bekräftad i sitt lidande, vilket kan ge en ökad känsla av kontroll och hanterbarhet vilket främjar välbefinnandet. Denna effekt håller ofta inte bara i sig för stunden utan kan finnas kvar för patienten även efter interventionen. Detta skulle i sig kunna leda till en lägre läkemedelskonsumtion genom dämpad oro, ökad förmåga att slappna av samt ett förbättrat välbefinnande för patienten (Bardill & Hutchinson, 1997; Brodie & Biley, 1999; Walsh, 2009).

Hunden som motivationshöjare

Efter svår sjukdom har patienter ofta svårt att motivera sig själva att genomföra rehabilitering, vilken kan upplevas som ansträngande, verkningslös då framstegen är små och ofta dröjer, samt att nedstämdhet och orkeslöshet ofta är en del i den krisreaktion som följer. Att få träna med en hund och göra det till en lek med känslan av att det är för hundens skull kan motivera patienterna till att påbörja och i bästa fall fullfölja rehabiliteringen (Barker & Aaron, 2008; Abate, Zucconi, & Boxer, 2011). Hundägare har visats sig ha en bättre överlevnad ett år efter sin hjärtinfarkt (Friedmann, Katcher, Lynch, & Thomas, 1980) vilket vi tror beror på en ökad motivation genom viljan att tillfredsställa hundens behov samt ansvarskänslan i att ha ett djur som är beroende av en. Den glädje och entusiasm hunden visar vid lek och promenader kan överföras till människan och öka dennes vilja att trots smärta eller trötthet fortsätta lite till för hundens skull. Ett ökat välbefinnande uppstår vid vistelse i naturen och stressnivån kan sänkas med en rogvande promenad ute i grönskan. Graden av fysisk aktivitet ökar och blir mer kontinuerlig med hunden, då denne behöver gå ut flera gånger dagligen och i alla väder (Grahn & Bengtsson, 2004; Barker & Aaron, 2008; Khan & Farrag, 2002). Då hunden ställer människan i centrum, lockar fram glädje och empati samt andra positiva sidor, är det lätt att motiveras för att kunna ge tillbaka och dela med sig av dessa bekräftande känslor. Hundens behov och glädje går före ens egna problem vilket ger en kämpaglöd och motivation att klara av de uppgifter som företas (Barker & Aaron, 2008; Abate, Zucconi, & Boxer, 2011).

Hundens inverkan på känslan av sammanhang

I arbete med patienter som har kognitiva störningar, upplevs ofta arbetsmiljön som tung då denna patientgrupp många gånger lider av humörsvängningar, oro och otrygghet. Då hunden har förmågan att inge trygghet genom bekräftelse, närhet och värme kan dessa patienter få lättare att strukturera sina tankar och fokusera på hunden. Hundens lugnande inverkan på människan, har en indirekt verkan på medpatienter, vilket i sin tur minskar konflikter och oro på avdelningen (Barker & Aaron, 2008). Bekräftelsen patienterna får när hunden reagerar på deras uttryck eller känslotillstånd, ökar begripligheten och de får lättare att hantera situationen de är i. Denna kommunikation kan vara en resurs i hanterbarheten och patienten får lättare att se och förstå sammanhanget och ett förtroende dem emellan kan växa fram. Det har även påvisats att patienten kan ha lättare att ha fokus på flera saker samtidigt vid hundens närvaro, vilket kan bero på att de stimuli hunden ger, är lättsamma, kravlösa och lätthanterliga. Detta kan ge stöttning i sorterandet av andra tankar och den glädje hunden skänker gör det lättare att hantera situationen. För att patienten ska kunna utveckla de sorterande förmågorna, kan ett visst ansvar för hunden tilldelas denne. Därigenom ges möjlighet att uppleva en starkare grad av uppskattning, ett förtroende kring att klara av detta ansvar för en annan varelse samt meningsfullhet och då uppnå en starkare KASAM (Martin & Farnum, 2002).

Barn som växer upp med hundar är oftare tryggare i sig själva och kan uppleva en högre grad av KASAM samt en god hälsa. Detta, samt den ökade fysiska aktivitet det ofta innebär att växa upp med hund, kan medföra ett minskat omvårdnadsbehov när de blir äldre, vilket innebär stora fördelar både för individen, samhället och miljön genom ökad livskvalitet och välbefinnande, lägre vårdkostnader samt minskad läkemedelskonsumtion (Walsh, 2009). Genom att forska vidare på detta område skulle eventuella förebyggande åtgärder kunna upptäckas för att främja hälsa tidigt i uppvuxten och därmed bygga upp ett starkare försvar vid framtida negativa livshändelser.

Varför används inte hund i omvårdnaden mer?

Det finns som beskrivet ovan många positiva effekter med att använda sig av hund i vården, men det är även viktigt att ta hänsyn till och beakta riskerna med detta. De risker som associeras med att ha djur i vårdmiljöer är bland annat allergier, zoonoser (sjukdomar som kan överföras mellan djur och människa), fobier/rädslor och fysiska skador såsom bett och rivsår. (Khan & Farrag, 2002; Lefebvre, Waltner-Toews, Reid-Smith, Hodge, Arroyo, & Weese, 2006; Brodie, Biley, & Chewring, 2002). Att ta in djur på en avdelning medför risker för dem som är allergiska, patienter såväl som personal. Genom att ta upp en ordentlig allergihistorik på avdelningen kan det i viss mån anpassas vilket kan möjliggöra interventionen som kanske tidigare upplevdes som problematisk eller omöjlig (Brodie, Biley, & Chewring, 2002).

Hunden kan även bli smittspridare av andra sjukdomar och det är därför viktigt att inte ta in en hund till en patient med en konstaterad eller misstänkt sjukdom såsom MRSA eller annan infektiös sjukdom (Khan & Farrag, 2002). Det är även viktigt att inte låta hunden slicka på sår och helst inte heller i ansiktet, vilket hunden gärna gör för att ge medkänsla och tröst, då den kan sprida bakterier genom mun och näsgång. Det är angeläget att följa de riktlinjer som satts upp kring hunden inom omvårdnaden, då de trots noggrann hygien och veterinärprogram kan bära på sjukdomar. För att minska riskerna är det grundläggande att både hunden och den ansvarige genomgår kurser och kontroller med fokus på smittorisk, hälsostatus, renlighet och beteende/temperament innan de accepteras som ett vårdteam. Dessa kontroller bör sedan utföras regelbundet eftersom den fysiska och mentala statusen kan förändras. Det är mycket viktigt att utforma tydliga, uppnåeliga och genomtänkta riktlinjer för hur besöken skall

genomföras (Brodie, Biley, & Chewring, 2002; Khan & Farrag, 2002; Lefebvre, Waltner-Toews, Reid-Smith, Hodge, Arroyo, & Weese, 2006).

Många kan uppleva något djur som skrämmande eller obehagligt. Det är därför viktigt att hundföraren är väl informerad om ifall detta förekommer på avdelningen, samt att den som upplever obehag är informerad om att en hund kommer på besök, så att åtgärder kan vidtas (Brodie, Biley, & Chewring, 2002; Khan & Farrag, 2002). Detta är ett problem som är viktigt att ta i beaktande då det kan orsaka ett onödigt lidande och ge upphov till ångest och oro för dessa individer. Patienten som ska få besök av hunden skall vara väl informerad om vad som kommer att hända, vilka förväntningar som finns samt få dela med sig av sina önskningar och tankar kring interventionen. Det är även bra för patienten att i förväg få veta vilken ras och storlek det är på hunden som ska komma. Detta för att undvika obehag eller associationer hos patienten då olika hundar kan framkalla minnen och ge ett negativt inslag till en annars så välmenande intervention. Dessa förberedelser är viktiga för att, ur en etisk synvinkel, undvika problem eller bestående besvär hos patienten. Att ådra sig fysiska skador från en hund som arbetar inom AAT/AAA är ovanligt men bör ändå tas i beaktande. Hundarna som är verksamma ska vara noggrant testade i sitt temperament och interventionerna sker under kontrollerade former och i sällskap med utbildad personal, men det är aldrig en garanti. Det är även mycket viktigt att reflektera över etiska aspekter innan en hund presenteras på en avdelning eller boende. Är det etiskt försvarbart då det finns människor som är rädda eller allergiska samt att en smitto- och skaderisk föreligger? Hamnar andra patienter i skymundan eller utsätts för obehag för att en annan ska må bra? Enligt den litteratur vi läst finns det mycket som kan göras för att motverka dessa problem men varje fall är individuellt och bör tas i beaktande innan interventionen genomförs (Brodie, Biley, & Chewring, 2002; Lefebvre, Waltner-Toews, Reid-Smith, Hodge, Arroyo, & Weese, 2006).

En annan faktor som problematiserar införandet av hunden i omvårdnaden är att kulturen inom hälso- och sjukvården är konservativ och har länge varit emot att ta in djur, då dessa kan kontaminera och påverka den rena miljön. Att ändra detta kräver både tid, politiskt inflytande och pengar. Det finns även en försiktighet mot att göra satsningar där forskningsunderlaget är knappt (Khan & Farrag, 2002). En fråga som gör det svårt att införa hund i omvårdnaden är vem som ska stå för kostnaderna. Det kostar att hushålla för en hund med mat och veterinärbesök samt utbildningskostnader för hund och förare. I dagsläget finns det ingen som är beredd att ta denna extra kostnad, speciellt med det tunna vetenskapliga underlaget som råder.

I dagens hälso- och sjukvård ligger fokus ofta på att bota det sjuka istället för hälsofrämjande faktorer. I samtal med patienten delar de ofta med sig av fysiska symtom men sällan om övrigt lidande såsom saknad, ensamhet eller sorg. Detta kan bero på att de uppfattar syftet med vården som att bli frisk från det de sökte för och inte övrigt lidande som kan uppkomma i samband med insjuknande och inläggning. Det är viktigt att se till människans alla dimensioner, ge möjlighet och tid för tillit och förtröstan samt fokusera på hälsa och välbefinnande istället för sjukdom. Hunden har visat sig ha en förmåga att hjälpa till med dessa delar och bör därav få en chans att visa sitt värde inom hälso- och sjukvården.

Vidare forskning

Utökad forskning inom området är önskvärt för att mer djupgående se hur hunden påverkar människan i enlighet med omvårdnadsbegreppen. Detta för att fastställa om hunden kan understödja vår profession med en komplementär intervention som kan hjälpa patienterna till ökad hälsa och välbefinnande.

REFERENSLISTA

- Abate, S., Zucconi, M., & Boxer, B. A. (2011). Impact of canine-assisted ambulation on hospitalized chronic heart failure patients' ambulation outcomes and satisfaction: A pilot study. *Journal of cardiovascular nursing* (Accepted, ej publicerad).
- Alderton, D. (2009). *Allt du behöver veta om hundar*. Stockholm: Tukan förlag.
- Andersson, K. (1986). *Patienters upplevelser av trygghet och otrygghet*. Arlöv: Kerstin Andersson och Esselte Studium AB Berglins.
- Antonovsky, A. (2007). *Hälsans mysterium* (2:a ed.). Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur.
- Bardill, N., & Hutchinson, S. (1997). Animal-assisted therapy with hospitalized adolescents. *Journal of child and adolescents psychiatric nursing*, 10(1), 17-24.
- Barker, S., & Aaron, W. (2008). The benefits of human-companion animal interaction: A review. *Journal of veterinary medical education*, 35(4), 487-495.
- Beck-Friis, B. (2007a). Hunden i institutionell äldreomsorg. In B. Beck-Friis, P. Strang, & A. Beck-Friis, *Hundens betydelse i vården - Erfarenheter och praktiska råd* (pp. 19-25). Stockholm: Gothia Förlag.
- Beck-Friis, B. (2007b). Hundens roll i vården. In B. Beck-Friis, P. Strang, & A. Beck-Friis, *Hundens betydelse i vården - Erfarenheter och praktiska råd* (pp. 11-18). Stockholm: Gothia Förlag.
- Brodie, S. J., Biley, F. C., & Chewing, M. (2002). An exploration of the potential risks associated with using pettherapy in healthcare settings. *Journal of clinical nursing*, 11, 444-456.
- Brodie, S., & Biley, F. (1999). An exploration of the potential benefits of pet-facilitated therapy. *Journal of clinical nursing*, 8, 329-337.
- Cole, K. M., Gawlinski, A., Steers, N., & Kotlerman, J. (2007). Animal-assisted therapy in patients hospitalized with heart failure. *American journal of critical care*, 16(6), 575-586.
- Cuncliff, J. (2003). *Stora boken om hundar*. Queen street house, Storbritannien: Foundry Design & Production.
- Dahlqvist, V., Söderberg, A., & Norberg, A. (2008). Dealing with stress: Patterns of self-comfort among. *Nurse Education Today*(4), 476-484.
- DeCoursey, M., Russell, A. C., & Keister, K. J. (2010). Animal-assisted therapy: Evolution and implementation of a complementary therapy to improve the psychological and

- physiological of critically ill patients. *Dimensions of critical care nursing*, 29(5), 211-214.
- Friberg, F. (2006). Att göra en litteraturoversikt. In F. Friberg (Ed.), *Dags för uppsats - Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (pp. 115-124). Lund: Studentlitteratur.
- Friedmann, E., Katcher, A. H., Lynch, J. J., & Thomas, S. A. (1980). Animal companions and one-year survival of patients after discharge from a coronary care unit. *Public health reports*, 95(4), 307-312.
- Fuchs, R., Nordström-Torpenberg, I., & Peterson, S. (2005). *Bättre användning av läkemedel - Rapport från ABLA III-projektet*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.
- Grahn, P., & Bengtsson, A. (2004). Trädgårdsrum - rum i bostadens utemiljö. In P. Grahn, A. Bengtsson, & H. Wijk (Ed.), *Goda miljöer och aktiviteter för äldre* (pp. 137-174). Lund: Studentlitteratur.
- Gustafsson, B. (2004). *Bekräftande omvårdnad: SAUK-modellen för vård och omsorg* (2:a ed.). Lund: Studentlitteratur.
- Gustafsson, B. (2009). Kvalitetsindikatorer för bekräftande möte av patienter. In E. Idvall (Ed.), *Kvalitetsindikatorer inom omvårdnad* (5:e upplagan ed., pp. 70-85). Stockholm: Gothia Förlag.
- Hirst, K. (2011, Mars 16). *About.com Archaeology*. Retrieved Mars 24, 2011, from Dog history - How were dogs domesticated?: <http://archaeology.about.com/od/domestications/qt/dogs.htm>
- Horne, R., Weinman, J., Barber, N., Elliott, R., & Morgan, M. (2005). *Concordance, adherence and compliance in medicine taking*. Brighton: National Co-ordinating Centre for NHS Service Delivery and Organisation R & D (NCCSDO).
- Höök, I. (2010). *Hund på recept - Den professionella vårdhunden*. Stockholm: Gothia förlag AB.
- Khan, M. A., & Farrag, N. (2002). Animal-assisted activity and infection control implications in a healthcare setting. *Journal of hospital infection*, 46, 4-11.
- Kolcaba, A. (2003). *Comfort theory and practice: a vision for holistic health care and research*. New York: Springer Publishing Company .
- Lefebvre, S. L., Waltner-Toews, D. P., Reid-Smith, R., Hodge, L., Arroyo, L. G., & Weese, J. S. (2006). Prevalence of zoonotic agents in dogs visiting hospitalized people in Ontario: implications for infection control. *Journal of Hospital Infection*, 62, 458-466.
- Manimalis. (2005, Januari 1). *manimalis.se*. Retrieved Maj 11, 2011, from Manimalis: www.manimalis.se

- Marcel, G. (1950). *The mystery of being*. Storbritannien: The harvill press Ltd.
- Martin, F., & Farnum, J. (2002). Animal-assisted therapy for children with pervasive developmental disorders. *Western journal of nursing research*, 24(6), 657-670.
- Maslow, A. (1968). *Toward a psychology of being*. New York: Van Nostrand.
- Nightingale, F. (1992). *Notes on nursing: what it is, and what it is not*. (Commemorative, Ed.) Philadelphia: Lippincott.
- Norling, I. (2002). *Djur i vården - Om hur sällskapsdjur kan påverka äldres hälsa och livskvalitet, egenvård och oberoende, avlasta och förbättra vård och omsorg, sänka vårdkostnader och förbättra vårdpersonalens arbetsmiljö*. Stockholm: Göteborgs universitet: Sektionen för vårdforskning vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset .
- Roxberg, Å. (2005). *Vårdande och icke-vårdande tröst*. Åbo: Åbo akademiska förlag.
- Socialstyrelsen. (2011). *Läkemedel - Statistik för år 2010*. www.socialstyrelsen.se: Socialstyrelsen.
- Steiner, J., & Earnest, M. (2000). Lingua Medica - The language of medicine-taking. *Annals of internal medicine*, 132(11), 926-930.
- Strang, P. (2007a). Hundens betydelse vid svår cancersjukdom. In B. Beck-Friis, P. Strang, & A. Beck-Friis, *Hundens betydelse i vården - Erfarenheter och praktiska råd* (pp. 27-77). Stockholm: Gothia Förlag.
- Strang, P. (2007b). Hundens effekt på hälsa - Vad säger forskning? In B. Beck-Friis, P. Strang, & A. Beck-Friis, *Hundens betydelse i vården - Erfarenheter och praktiska råd* (pp. 79-87). Stockholm: Gothia Förlag.
- Svensk sjuksköterskeförening. (2008). *ICN:s etiska kod för sjuksköterskor*. Stockholm: Svensk sjuksköterskeförening.
- Thorsen, R. (2005). Trygghet. In N. Jahren Kristoffersen, F. Nortvedt, & E.-A. Skaug (Eds.), *Grundläggande omvårdnad: Del 3* (pp. 13-38). Naryana Press, Danmark: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Uvnäs Moberg, K. (2000). *Lugn och beröring - Oxytocinets läkande verkan i kroppen*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Walsh, F. (2009). Human-animal bonds II: The role of pets in family systems and family therapy. *Family process*, 48(4), 481-499.

BILAGA I

Benämning i metod Publikationsår Land	Författare	Titel	Syfte	Metod Urval	Slutsats	Antal referenser
A 1998 Storbritannien	Brodie S, Biley F.	An exploration of the potential benefits of pet-facilitated therapy	Utforska vilka bevis och faktorer som talar för eller emot användandet av AAT.	Litteraturstudie. Manuell samt databaserad litteratursökning. Artiklarna skulle vara på engelska och inom omvårdnads-, medicinsk-, socialarbets-, veterinär- och offentlig hälsolitteratur. Sökord användes för att göra ett urval av dessa.	Det finns stora problem med artiklarnas design och ett litet urval gör det svårt att randomisera. Ämnet är därav svårt att forska på men trots det finns indikationer av positiva effekter på människans hälsa genom interaktioner människa-djur. Djuret kan hjälpa till att stödja sociala interaktioner och ge ökad glädje för den generella populationen, men även för specifika grupper som barn eller funktionshindrade. Djur har en plats i uppnåendet av god holistisk hälsa.	98 st
B 2010 USA	DeCoursey M, Russel A C, Keister K.	Animal-Assisted Therapy: Evolution and implementation of a complementary therapy to	Undersöka vilken evidensbaserat litteratur som finns inom AAT, hur ett säkert och strukturerat AAT program är upplagt samt utvärdera om det finns en potential att använda sig av AAT i landets hälsomål.	Litteraturstudie	AAT erbjuder ett unikt stöd och ovillkorlig kärlek som människor ofta inte kan ge. Metoden kan även ge tröst på begäran som är anpassad till patientens behov utan att köpslå eller kräva något i gengäld. Det är svårt att fastställa AAT som en del i hälsomålen, då dessa program styrs av fri vilja och resurser.	13 st

		improve the psychological and psychological health of critically ill patients				
C 2008 USA	Barker S, Wolen A.	The benefits of human-companion animal interaction: A review	Undersöka vilka fördelar som finns i interaktionen mellan människa och sällskapsdjur.	Litteraturstudie. Litteratursökning av publicerad forskning 1980-2007 i Medline, PsycINFO och Cinahl.	Det finns många fördelar med att använda djur inom omvårdnaden. Mer och tydligare strukturerad forskning behövs inom området.	110 st
D 2000 Storbritannien	Khan, M. A, Farrag N.	Animal-assisted activity and infection control implications in a healthcare setting	Undersöka vilka konsekvenser som kan uppstå om AAA/AAT införs i sjukhusvård och vilka riktlinjer som kan behövas.	Litteraturstudie	Det kan finnas fördelar med att införa AAA/AAT inom vården men det kräver att specifika riktlinjer införs och kriterier sätts upp för vilka som kan ta emot och tillgodose sig denna omvårdnad.	26 st
E 2009 USA	Walsh F.	Human-Animal bonds II: The role of pets in family systems and family	Att undersöka vilken roll husdjuret har i familjen, uttryck av sorg efter förlust av djuret samt hur man kan använda klientens eller terapeutens husdjur i terapisessioner	Litteraturstudie	Husdjuren har en dokumenterat stor och komplex roll i familjelivet. Terapeuter har sett att husdjur dras in i familjedynamiken och att de har en betydelse även i dessa sammanhang. Det behövs mer forskning på ämnet för att kartlägga detta komplexa band	59 st

		therapy	för stöd.		mellan djur och människa.	
F 1997 USA	Bardill N, Hutchinson S.	Animal- assisted therapy with hospitalized adolescents	Att fastställa effekterna av djurassisterad terapi på ungdomar inlagda på psykiatriskt avdelning.	Observations- och intervjustudie med etnografiskt tillvägagångssätt. Urvalet var 30 ungdomar inlagda på psykiatrisk avdelning för akuta eller kroniska mentala problem.	Hunden kunde ses som en del av vårdmiljön, en vän och som en terapeut. Hunden var som en katalysator för interaktioner och ungdomarna tillskrev denne mänskliga kvaliteter. Hunden som komplementär omvårdnadsåtgärd kan användas med goda resultat. Ytterligare forskning efterlyses.	26 st
G 2007 USA	Cole K N, Gawlinsky A, Steers N, Kotlerman J.	Animal- Assisted Therapy in patients hospitalized with heart failure	Utforska om ett 12- minuters besök på sjukhus förbättrar fysiska värden och sänker graden av oro/ångest hos patienter med avancerad hjärtsjukdom.	Experimentell, tregrupps- randomiserad med upprepande mätningar. Urvalet gjordes genom 5 st inklusionskriterier samt 6 st exklusionskriterier. Utvalda patienter fick besök av antingen en hund och människa, endast en människa eller vila under 12 minuter. De sistnämnda	Besöket av hunden förbättrade det Kardio-pulminära trycket, neurohormonnivåer samt dämpade oro/ångest jämfört med kontrollgrupperna.	54 st

				grupperna fungerade som kontrollgrupper.		
H 2002 USA	Martin F, Farnum J.	Animal-Assisted Therapy for Children With Pervasive Developmental Disorders	Undersökning av en hypotes för att kvantitativt mäta beteenden och verbala interaktioner hos barn med autismliknande tillstånd	Kvantitativ studie. Barnen fungerade som sin egen kontrollgrupp då de fick prova alla tre interventioner med boll, gosedjur och levande hund under terapisesioner. 10 barn diagnostiserade med PDD valdes ut efter att läkare och rektorer rekommenderat och informerat familjer med passande deltagare	Barnen blev mer lekfulla, fokuserade och medvetna om den sociala miljön då en hund var med under terapisesionen jämfört med om de fick leka med en boll eller ett gosedjur. Detta visar på att interaktion med hundar har positiva effekter för barn med autismliknande tillstånd och att AAT kan vara en bra form av terapi för denna patientgrupp.	33 st
I 2002 Storbritannien	Brodie S J, Biley F C, Shewring M.	An exploration of the potential risks with using pet therapy in healthcare settings	Att bedöma riskerna med kontakt mellan människa/djur i västvärldens sjukvårdsinrättningar samt värdera huruvida patienternas hälsa kan äventyras vid djurterapi.	Litteraturstudie Artikelsökning på Cinahl, CAB Abstracts och MEDLINE	Farorna och riskerna med att använda djur i vården är små och genom att vidta enkla åtgärder såsom att använda sig av riktlinjer och följa veterinärråd kan de minimeras.	24 st

J 2006 Canada	Lefebvre SL, Waltner- Toews D, Peregrine AS, Reid- Smith R, Hodge L, Arroyo LG, Weese JD.	Prevalence of zoonotic agents in dogs visiting hospitalized people in Ontario: implications for infection control	Att utreda prevalensen av utvalda zoonotiska sjukdomar hos hundar i besöksprogram, ge evidensbaserad data för att utveckla övervaknings- och infektionsprotokoll för besöksprogrammen samt ge preliminär data för framtida studier för att fastställa om besökshundar på sjukhus utgör hälsorisker människor eller själva riskerar att bli sjuka.	Prevalensstudie/ Tvärsnittsstudie. 102 hundar, 0,75- 15 år gamla undersöktes och genomgick olika provtagningar under 3 månader. Deras ägare fyllde i formulär kring hundens föda, livsstil och hälsohistoria. Proverna analyserades och resultaten säkerställdes.	Bakterier hittades på stor del av hundarna och där primärt tarmbakterien Clostridium Difficile. Ingen smittspridning kopplad till hunden kunde påvisas. Mer forskning behövs för att säkerställa hur infektionskontroll kan utföras på bästa sätt.	63 st
K 2011 USA	Abate S, Zucconi M, Boxer B A.	Impact of canine- assisted ambulation on hospitalized chronic heart failure patients´ ambulation outcomes and	Undersöka om djurassisterad träning kan få patienter att mobiliseras, påvisa effekter på den dagliga sträckan de går samt patienternas tillfredsställelse över träningen med djur.	Prospektiv studie med historisk jämförelse. Patienter med hjärtsvikt och tillåtelse av läkare att utföra fysisk aktivitet. Exklusionskriterier var allergi mot hund.	Visar på ett positivt resultat av användandet av djurassisterad träning. Patienterna var mer villiga att mobiliseras när de erbjöds chansen att träna med hund. De tyckte det var roligt och positivt och skulle gärna se att det fanns med som en del i deras behandlingsprogram. Det påvisades även att Canine Assisted Ambulation (hundassisterad mobilisering, AAT) var säkert och effektivt i en sjukhusmiljö.	20 st

		satisfaction: A pilot study		Slumpmässigt urval i dataanalysen.		
--	--	--------------------------------	--	---------------------------------------	--	--